

PRIVREDNA/GOSPODARSKA KOMORA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Glasnik

Broj 170 februar/veljača-mart/ožujak 2020. Godina XX

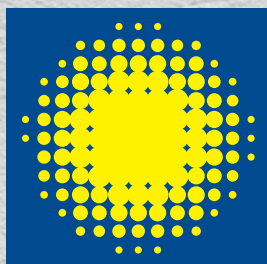
ISSN 1840-0310

Organizirana Inženjerska komora FBiH

*PG K FBiH pokrenula kampanju
“Kupuj domaće-gradi BiH”*

**PRIVREDNA/GOSPODARSKA KOMORA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

CHAMBER OF ECONOMY OF THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

I M P R E S U M

Glasnik
Privredne/Gospodarske komore
Federacije Bosne i Hercegovine
Godina XX
februar/veljača mart/ožujak 2020.
GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:

dr.sci.Marko Šantić dipl.ecc.
Mirsad Jašarspahić dipl.ig.maš.

Glavni urednik
Amela Kečo dipl.prav.

Izvršni urednik
Željko Raguz dipl.ecc.

Almin Mališević dipl.ing.maš.
Erina Lasić dipl.ing.agr.

Adresa:
Privredna/Gospodarska komora FBiH
za Glasnik –
Branislava Đurđeva 10/IV
71000 Sarajevo
Kontakt: glasnik@kfbih.com

Telefoni: 033 566 300, 217 782,036/332-963
Fax: 033 217 783,036/332-966
www.kfbih.com

Priprema i izdaje:
Privredna/Gospodarska komora FBiH

Cijenjeni privrednici,

pred vam se nalazi novo izdanje e- Glasnika Privredne/
Gospodarske komore F BiH.

Iako je ovo izdanje e-Glasnika bilo planirano još krajem
marta mjeseca, bili smo iz objektivnih razloga, odnosno
zbog izuzetno usložnjene situacije usljed pandemije CO-
VID 19, te poštivanja svih propisanih mjera na području
F BiH i BiH, prinuđeni prolongirati redovno izdanje za
mjesec april.

Vašoj pažnji preporučujemo

Organizirana Inženjerska komora F BiH

Hercegovački vinari osvojili najviše me-
dalja na BeoWine 2020 u Beogradu

Udruženje turizma P/GKFBiHna sajmu-
turizma EMITT 2020 ISTANBUL

Privredna/Gospodarska Komora F BiH pokrenula-
kampanju „KUPUJ DOMAĆE – GRADI BIH“

Redakcijski kolegij

Hercegovački vinari osvojili najviše medalja na BeoWine 2020 u Beogradu

Na jednoj od najvećih regionalnih sajamskih manifestacija vina i vinske opreme 11. Sajam vina „BeoWine 2020“ koji se održao u Beogradu 20-23. veljače 2020 g. nastupilo je 118 izlagača iz 10 država regije.

Privredna/Gospodarska komora F BiH organizirala je nastup devet vinarija iz BiH. Na našem štandu među izlagačima bili su Turistički klaster Hercegovine, Hotel Bigeste – Ljubuški, Hotel Mepas-Mostar, Hotel Park- Široki Brijeg, Eko sir Puđa-Livno, Punionica vode Leda- Široki Brijeg, Putnička agencija Fortuna.

U sklopu Sajma održano je ocjenjivanje vina “Beowine Challenge Cup 2020.”, a stručni žiri je ocijenio 161 vino iz 50 vinarija iz zemlje organizatora sajma i zemalja u okruženju. Zlatnu medalju i titulu šampiona među crvenim vinima s 91. osvojenim bodom odnijela je Teuta Trnjak, berba 2017., Vinarije Čitluk. Žiri koji je ocjenjivao vina sastavljen je od priznatih i stručnih ocjenjivača, enologa i degustatora s liste ocjenjivača OIV, s prostora bivših republika, koji su objektivno i nepristrano ocjenjivali kvalitetu sajamskih vina „na slijepo”, a činili su ga prof. dr Bernard Kozina (BiH), dr Ana-Marija Jagatić (Hrvatska), dr Vesna Maraš (Crna Gora), Dr. Violeta Ivanova Petropulos (Makedonija), Miroslav Radojčin (Srbija) i Elena Bogeva (Makedonija). Povjerenstvom je predsjedavao prof. dr Vladimir Puškaš sa Tehnološkog fakulteta u Novom Sadu.

Hercegovačka vina oduševila su posjetitelje, ali i članove stručnog žirija, koji su hercegovačke vinarenagradili na ovogodišnjem Sajmu vina u Beogradu.

Nagrađena vina;

VINARIJA ČITLUK d.d Kralja Tomislava 28 Čitluk BIH Teuta Trnjak Zlato
 PODRUM ANDRIJA d.o.o Paoča b.b. Čitluk BIH Vranac Andrija selekcija 16 Zlato
 VINARIJA MARIJANOVIĆ Služanj bb Čitluk BIH 33 Barrique Zlato
 VINO-MATIĆ d.o.o Trebižat bb Čapljina BIH Con Animo Trnjak Srebro
 VINARIJA HEPOK d.o.o Bišće polje bb Mostar BiH Merlot Liska Srebro
 PODRUM TOLJ D. Blatnica 22 Čitluk BIH Ivaniš Blatina Srebro
 MONAKO 2000 d.o.o Podrum Ostojić Potpolje bb Čitluk BIH Cuvee Stjepan Ostojić Srebro
 VINARIJA ČITLUK d.d Kralja Tomislava 28 Čitluk BIH Teuta Žilavka Zlato
 VINO-MATIĆ d.o.o trebižat bb Čapljina BIH Al Fine Žilavka Barrique Zlato
 VAINARIJA MARIJANOVIĆ Služanj bb Čitluk BIH Žilavka selekcija Srebro
 MONAKO2000 d.o.o Podrum Ostojić Potpolje bb Čitluk BIH Žilavka Vitača Ostojić Srebro
 VINARIJA HEPOK d.o.o Bišće polje bb Mostar BiH Tamjanika Liska Bronca
 PODRUM ANDRIJA d.o.o Paoča b.b. Čitluk BIH Žilavka Andrija Barrique Bronca

Pripremila: Josipa Topić

Udruženje za turizam PGKFBiH na sajmu turizma EMITT 2020 ISTANBUL

Od 29.-02.veljače/februara 2020.godine u Istanbulu, Turska, održan je EMITT –jedan od četiri najbolja svjetska turistička sajma, istočno mediteranski internacionalni sajam turizma i putovanja.

Kao i sesije na kojima se detaljno razgovaralo o smjeru industrije u Turskoj i u svijetu, predstavljeni su i novi pristupi turističkom marketingu profesionalcima iz industrije. Zbog svih ovih referenci, i naše Udruženje za turizam pri PGKFBiH je prepoznalo značaj ovog događaja te organiziralo zajednički odlazak njegovih članica na sajam.

Članovi udruženja su zadovoljni iskoristili ovaj prestižni događaj kako bi predstavili svoje kapacitete, uspostavili nove, ali i učvrstili svoje već postojeće dobre kontakte sa turskim tržištem. Također smo održali i sastanak sa predstavnicima privredne komore Istanbula, na obostrano zadovoljstvo i kao dobru podlogu za neke buduće suradnje.

EMITT je postigao ogroman uspjeh, budući je okupio preko 44.000 posjetitelja i blizu 1000 izlagača iz 103 zemlje svijeta. Sajam je vrijedna poslovna platforma koja pruža nove mogućnosti poslovanja i suradnje turskom i globalnom turističkom sektoru. Kao takav, EMITT predstavlja seoske paviljone, destinacije za odmor, ljetni i zimski turizam, turističke destinacije na otvorenom, hotele i turističke centre, turooperatore, turističke agencije i još mnogo toga. Održao se na preko 60 000m², i od velikog je interesa kako za profesionalce u industriji tako i za ljubitelje putovanja.

Jedan od ključeva koji je obilježio evoluciju EMITT-a bila je sposobnost sajma da prepozna tržišne trendove i odražava ih u svojoj ponudi.

U 10 sesija vezanih za industriju koje su održane u sklopu programa sajma, 45 stručnih predavača i turističkih stručnjaka sudjelovalo je u panelima i konferencijama održanim na sajmu.

Pripremila: Danijela Lovrić

Inženjerska komora FBiH

U okviru Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH, u Sarajevu je 23.1.2020. godine, u prisustvu više od tri stotine inženjera, osnovana Inženjerska komora Federacije BiH. Inženjerska komora FBiH je asocijacija inženjera svih struka.

Na Osnivačkoj skupštini Inženjerske komore FBiH održanoj 23.1.2020. godine, za predsjednika Inženjerske komore FBiH izabran je Erdal Trhulj, dipl.ing.građ. Izabran je Odbor Inženjerske komore FBiH, u kojem su uz Erdala Trhulja: dr.sci. Drago Bago, dipl.ing.el., Lejla Spaho, dipl.ing.građ., Berislav Crnjac, dipl.ing.građ., prof. dr. Izet Bijelonja, dipl.ing.maš., Mirsad Jašarspahić, dipl.ing.maš., Elmedin Volder, dipl.ing.građ., dr.sci. Kenan Kanlić, dipl.ing.polj., prof. dr. Kemal Gutić, dipl.ing.rud., dr.sc. Dragan Mlakić, dipl.ing.el., prof.dr. Sanela Klarić, dipl.ing.arh., mr.sci. Brano Vujičić, dipl.ing.el., mr. Jakov Maganić, ing.geod. i geoinf., dr.sci. Džemo Borovina, dipl.ing.el. i mr.sci. Džemal Ćosić, dipl.ing.građ.

Osnovni cilj je afirmacija i razvoj inženjerstva u F BiH i BiH, koji će na organizovan i sistemski način biti uključeni u rješavanje problematike u inženjerskoj struci u FBiH i BiH. Organizirane edukacija i stručnog usavršavanja, obezbijedenje saradnje sa zakonodavnim i izvršnim organima vlasti u FBiH i BiH, organiziranje stručnih skupova i konferencija, predlaganje propise od interesa za inženjersku struku, vođenje registra članova, samo su neki od poslova kojim će se baviti Inženjerska komora FBiH.

Okupljajući i umrežavajući mnogobrojne eksperte na jednom mjestu rezultirat će sinergijom znanja, iskustva, ekspertiza, te dugoočekivanim poboljšanjima u inženjerstvu. Registar članova Inženjerske komore će biti glavna baza za delegiranje stručnjaka u radne grupe za izradu strategija razvoja, komisija za izradu zakona i podzakonskih propisa, kao i drugih tijela za koja se traži stručni inženjerski kadar. Inženjerska komora FBiH će djelovati u saradnji sa drugim asocijacijama u okviru Privredne/Gospodarske komore FBiH u cilju poboljšanja poslovnog ambijenta i razvoja ekonomije u BiH.

Na prvoj sjednici Odbora Inženjerske komore FBiH, za potpredsjednicu je izabrana Prof. dr. Sanela Klarić, dipl.ing.arh.

Sekcija inženjera biljne proizvodnje

Dana 20.2.2020. godine, formirana je prva sekcija Inženjerske komore FBiH, Sekcija inženjera biljne proizvodnje. Potreba da se formira ovakva vrsta sekcije je nastala od potrebe za integracijom vrhunskih stručnjake iz oblasti biljne proizvodnje kako iz akademske zajednice tako i operativaca iz privrede.

U ovoj matičnoj sekciji, svoje mjesto su našli stručnjaci iz rasadničarstva, voćarstva, vinogradarstva, ratarstva, fiziologije, genetike i dr. Pošto se radi o jako kompleksnoj problematici ova sekcija integriše različite profile inženjera, koji imaju ambiciozne planove. Za predsjednicu sekcije izabrana je mr.sci. Selma Haračić-Berbić, dipl.ing.šum. a za potpredsjednika doc.dr. Jasmin Grahić, dipl.ing.polj. Ostali članovi Izvršnog odbora sekcije su mr.sci. Mirsad Hubanić, dipl.ing.polj., Marijana Tomić, dipl.ing.šum.,

mr.sci. Nedžla Maktouf-Kahrیمان, dipl.ing.polj., Elvira Sarač, dipl.ing.polj., i mr.sci. Samir Čobo, dipl.ing.polj.

Sekcija inženjera geologije

U Privrednoj/Gospodarskoj komori FBiH, 3.3.2020. godine, konstituisana je Matična sekcija inženjera geologije Inženjerske komore FBiH. Konstitutivnoj sjednici su pored inženjera geologije, prisustvovali predsjednik Inženjerske komore FBiH Erdal Trhulj i predsjednik Privredne/Gospodarske komore FBiH Mirsad Jašarspahić.

Na sjednici su usvojena akta sekcije, te na mandat od četiri godine izabran izvršni odbor, predsjednik i potpredsjednik Matične sekcije. Za predsjednika Matične sekcije izabran je mr.sci. Enes Šerifović, dipl.inž.geol., a za potpredsjednicu mr.sci. Dženana Haračić, dipl.inž.geol. Za članove Izvršnog odbora izabrani su Sedin Alispahić, dipl.inž.geol., Nedim Glotić, dipl.inž.geol., mr.sci. Ismir Hajdarević, dipl.inž.geol., Enes Avdić, dipl.inž.geol. i Josip Marinčić, dipl.inž.geol.

Sekcija inženjera hortikulture i pejzažne struke

Matična sekcija inženjera hortikulture i pejzažne struke Inženjerske komore FBiH, 4. marta 2020. godine, održala je svoju konstituirajuću sjednicu.

Radi se o interdisciplinarnoj sekciji koja okuplja inženjere sa nekoliko različitih fakulteta, koji u okviru svog obrazovnog procesa pružaju određena znanja i vještine za bavljenje ovom problematikom, prvenstveno stručnjake sa Šumarskog, Poljoprivredno-prehrambenog, Arhitektonskog te Prirodnomatematickog fakulteta.

Za predsjednicu je izabrana mr.sc. Zehra Veljović, dipl. inž.hort. a za potpredsjednicu mr. Sabina Rastoder, dipl.inž.hort. Članovi Izvršnog odbora Sekcije su mr.sci. Amila Brajić dipl.inž.hort, Sabina Biser-Hajdarević, dipl. inž.agr., mr. Irnela Bajrić, dipl.inž.hort., dr.sci. Emira Hukić, dipl.inž.hort. i dr.sci. Dino Hadžidervišagić, dipl. inž.hort.

Sekcija inženjera sigurnosti

Inženjeri zaštite na radu, inženjeri sigurnosti i pomoći, inženjeri zaštite od požara i inženjeri zaštite na radu i životne sredine, na Osnivačkoj sjednici, održanoj 5.3.2020.

godine u Sarajevu, osnovali su Matičnu sekciju inženjera sigurnosti. Radi se o strukama koje se u Bosni i Hercegovini školuju na nekoliko visokoškolskih ustanova, a od rada kroz Matičnu sekciju u Inženjerskoj komori FBiH, očekuju unapređenje svijesti o značaju sigurnosti radnika i svih stanovnika u BiH.

U Izvršni odbor Matične sekcije inženjera sigurnosti izabrani su dr.sci. Edisa Nukić, dipl.inž.sig., Mensur Nezirović, dipl.ing.sig., mr.sci. Nedžad Smajlović, dipl.ing., mr. Nermin Bojičić, dipl.inž., mr. Hajrudin Zahiragić, dipl.inž., Tahir Šabić, dipl.ing. i mr. Zuhdija Mahmutović, dipl.ing.

Na prvoj redovnoj sjednici, izabrat će se predsjednik i potpredsjednik sekcije i utvrditi plan rada za 2020. godinu.

Sekcija inženjera građevinske struke

Sekcija inženjera građevinske struke Inženjerske komore FBiH je u Sarajevu 9.3.2020. godine održala svoju Konstituirajuću sjednicu. Radi se o sekciji inženjera koja je okupila najveći broj članova koji su u Privrednoj/Gospodarskoj komori FBiH, donijeli Odluku o konstituisanju i tim činom zvanično počeli sa radom. Imajući u vidu značaj građevinarstva za razvoj Bosne i Hercegovine kao i brojnu problematiku koja opterećuje ovu struku, pokretanje rada predstavlja veliki korak naprijed za inženjere građevinske struke.

Do izbora rukovodstva sekcije, sjednicom je predsjedavao predsjednik Inženjerske komore FBiH Erdal Trhulj. Na sjednici je donesen Poslovnik o radu sekcije koji uređuje prava i obaveze članova Matične sekcije inženjera građevinske struke Inženjerske komore FBiH. Izabran je Izvršni odbor Matične sekcije, kao i predsjednik i potpredsjednik. Za predsjednika Matične sekcije izabran je Samir Imamović, dipl.inž.građ., a za potpredsjednika doc.dr. Venera Simonović, dipl.inž.građ. Članovi Izvršnog odbora su Hanefija Selmanović, dipl.inž.građ., Satko Filipović, dipl.inž.građ., Mario Bevanda, dipl.inž.građ., Neven Pavlinović, dipl.inž.građ. i Dženan Panjeta, dipl.inž.građ.

Pred Sekcijom se nalazi mnogo posla, za početak je potrebno napraviti registar inženjera građevinske struke u F BiH, pokrenuti aktivnosti na prijedlozima, stavovima, zaključcima i preporukama za izmjene zakonske regulative, uredbi i propisa u graditeljstvu. Potrebno je pokrenuti

aktivnosti na pokretanju web stranice i naučno-stručnog časopisa. Cilj je promovisati rad Inženjerske komore i same sekcije za inženjere građevinske struke uz organizacije konferencija i stručnih seminara. Inženjersku komoru je potrebno približiti struci i članstvu, postaviti dobre temelje ispravnog puta za uređenje građevinske struke u F BiH.

Sekcija inženjera elektronike, automatike i telekomunikacija IK FBiH

U Inženjerskoj komori Federacije Bosne i Hercegovine, 14.4.2020. godine održana je Osnivačka sjednica Matične sekcije inženjera elektronike, automatike i telekomunikacija. Sjednici su pored velikog inženjera osnivača, prisustvovali Erdal Trhulj, dipl.inž.građ. - predsjednik Inženjerske komore FBiH i Mirsad Jašarspahić, dipl.inž.maš. - predsjednik Privredne/Gospodarske komore FBiH. Nakon donošenja Odluke o osnivanju sekcije, prisutni inženjeri su donijeli Poslovnik o radu sekcije. Na sjednici je izvršen izbor rukovodstva sekcije, čiji je zadatak da u naredne četiri godine rade na unapređenju rada inženjera elektronike, automatike i telekomunikacija. Za predsjednika izabran je prof. dr. Edvin Škaljo, dipl.inž.el., dok je potpredsjednik mr.sci. Igor Jurčić, dipl.inž.el., ostali članovi Izvršnog odbora su: mr. Džemo Mustafić, dipl.inž.el., mr. Kemal Mrkonja, dipl.inž.el., mr. Nejra Dervišević, dipl.inž.el., Hamzaliya Karadža, dipl.inž.el., mr. Sanjin Čekić, dipl.inž.el. Kako i priliči ovoj sekciji i aktualnim okolnostima, sjednica je održana elektronski (on-line) u demokratskoj i konstruktivnoj atmosferi.

Ova Sekcija ima misiju da vrši promociju vrijednosti i izazova inženjerskog zanimanja iz oblasti elektronike, automatike i telekomunikacija, a sve u cilju stvaranja ambijenta tehnološkoga društva u službi čovjeka, oslanjajući se na domaće snage. U postizanju ovog cilja rukovodstvo Sekcije očekuje saradnju sa drugim domaćim i inostranim sekcijama kao sa vladinim i nevladinim organizacijama i kompanijama.

Pripremio: Almin Mališević, dipl.ing.maš.

Radionica „Partnerstvo u upravljanju energijom“

Radionica pod nazivom „Partnerstvo u upravljanju energijom“ okupila je značajan broj predstavnika industrije – malih, srednjih ali i većih preduzeća, kao i domaćih konsultantskih kuća koje djeluju u energetsom sektoru. Radionica je u organizaciji Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH održana u Sarajevu, 18.02.2020. godine.

Partnerstvo u upravljanju energijom je dio USAID-ovog projekta razvoja regionalnih energetske tržišta (D-REM), aktivnosti koja se provodi u zemljama Zapadnog Balkana, u skladu sa energetske politikom i regulativama Evropske unije i prevođenjem relevantnog zakonodavstva EU u nacionalna zakonodavstva.

USAID-ov provedbeni partner za projekat D-REM je američka firma Tetra-Tech, koja pruža pomoć u energijskoj efikasnosti, obnovljivoj energiji, reformi energetske sektora, poboljšanju performansi komunalnih sistema, mikro i mini mrežama i sl. Tim Tetra Tech-a vodi implementaciju Pilot projekta Sistema upravljanja energijom (EMS) na Balkanu, koji je predstavljen na ovoj radionici a u kojem se nudi USAID-ovo partnerstvo sa lokalnim preduzećima.

Predstavnici USAID-a i Tetra Tech-a su učesnicima radionice na početku prezentirali projekat D-REM, a zatim i Sistem upravljanja energijom EMS kao sveobuhvatni sistem za mjerenje energije (hardver i softver) koji generira podatke od različitih korisnika energije, te obrađuje podatke za postizanje korisnih operativnih rezultata: čuvanje podataka, analiza podataka i kontrola sistema.

Nekoliko studija slučaja Partnerstva u upravljanju energijom iz Sjeverne Makedonije pokazalo je da je u 17 firmi već uspješno implementiran Pilot projekat podrške za instalaciju i korištenje EMS-a. U Sjevernoj Makedoniji, rezultati su: 14% uštede energije, kao i 17% smanjene emisije stakleničkih plinova u 17 pilot kompanija (na temelju naknadnih radnji korištenjem EMS mjerenja).

Nakon toga, predstavljena je prilika za Pilot projekat u upravljanju energijom u Bosni i Hercegovini, sa kriterijima kako slijedi:

- **Potencijalni partneri:** Poslovni objekti, industrije, bolnice, vodovodne komunalije
- **Sistem upravljanja energijom:** USAID-ova podrška finansiranja za djelimično pokrivanje troškova dizajniranja, ugradnje i puštanja u rad novog EMS-a
- **Postprodajna podrška:** EMS može sadržavati ugovor o održavanju koji uključuje rezervne dijelove i radnu snagu kako bi se EMS održao u optimalnom stanju.
- **Obuka:** Obuka o radu i korištenju njihovog EMS-a radi boljeg razumijevanja, praćenja i optimizacije potrošnje energije radi efikasnosti i uštede troškova.
- **Strategija implementacije** jedna godina (dec. 2019 – dec. 2020), i to za 10-12 partnerskih kompanija (2-3 po državi). Zatim partnerstvo s dva američka dobavljača EMS-a: Johnson Controls i Honeywell, i na kraju USAID-ov udio u troškovima - 50% ukupnih troškova (do 25.000 EUR / po kompaniji).

U diskusiji koja je uslijedila nakon prezentacija, učesnici radionice su samo potvrdili potrebu upravljanja energijom u industriji, koju zapravo zahtijevaju i rast globalne potražnje za energijom, kao i rast troškova energije. U tom smislu je neophodno sveobuhvatno razumijevanje o upotrebi energije od strane menadžmenta kompanija kako bi se moglo planirati i donositi odluke o investiranju u energijsku efikasnost.

Kompanije zainteresirane za učešće u ovom Pilot projektu partnerstva mogu se javiti P/G komori Federacije BiH ili direktno predstavnicima Tetra Tech-a.

Pripremila: Lejla Sadiković dipl.ing.maš.

TIKA

Turska agencija za saradnju i koordinaciju posjetila Privrednu / Gospodarsku Komoru Federacije Bosne i Hercegovine

Dana 21.01.2020.godine Privrednu / Gospodarsku komoru Federacije Bosne i Hercegovine posjetili su predstavnici TIKE - turske agencije za saradnju i koordinaciju, predvođeni koordinatorom gospodinom Omerom Farukom Alimcijem.

U toku radnog sastanka predsjednik Komore gospodin Mirsad Jašarspahić prezentirao je gostima komorski sitem Federacije BiH sa akcentom na razvoj industija kao i na iznalaženju mogućnosti tješnje saradnje dviju institucija.

Privreda Bosne i Hercegovine je opredijeljena strateški na izvoz u zemlje članice EU, te kao takva u cilju zadovoljavanja probirljivih standarda mora podići kvalitet proizvodnje na europski. Uočen je nedostatak certificiranih laboratorija kao i kadrova neophodnih za certificiranje bh proizvoda namjenjenih za izvoz.

Na osnovu ukazanih potreba, iskazan je interes za zajedničke projekte koji bi u konačnici mogli dovesti do osnivanja laboratorijskih i edukacijskih cetara koji su neophodni za održiv rast i razvoj privrede Bosne i Hercegovine, a koji bi bili na usluzi svim članicama Komore.

TIKA će na svojim budućim projektima po preporuci P/G Komore Federacije vršiti odabir firmi po industrijskim granama s ciljem opremanja ispitnih laboratorija uz kontinuiranu edukaciju kadrova.

Pripremio : Emir Pašić dipl.ecc.

Održana šesta sjednica Upravnog odbora komore 26.02.2020. u Sarajevu

Šesta sjednica petog saziva upravnog odbora Privredne/Gospodarske komore FBiH, održana je u srijedu 26.02.2020. u sjedištu komore u Sarajevu.

Na dnevnom redu našli su se izvještaji za proteklu i planovi za tekuću godinu, u vezi s kojima je doneseno niz odluka i zaključaka.

Upravni odbor je usvojio izvještaj o radu komore za 2019. godinu, izvještaj o popisu imovine i obveza komore, izvještaj o materijalno-financijskom poslovanju, izvještaj neovisnog revizora, te potrebne izvještaje utvrdio u formi prijedloga za redovnu godišnju skupštinu. Razmotren je i izvještaj Nadzornog odbora o kontroli materijalno-financijskog poslovanja za 2019. godini i upućen skupštini na konačno usvajanje.

Utvrđen je program rada komore za 2020. godinu koji sadrži planirane aktivnosti udruženja u okviru komore, organa i stručnih službi komore, kao i financijski plan za 2020. godinu. Program rada i financijski plan u formi prijedloga upućuje se skupštini na usvajanje.

Zakazana je treća sjednica petog saziva Skupštine komore za srijedu, 01.04.2020. s početkom u 12,00 sati, u okviru 23. Međunarodnog sajma u Mostaru.

Pripremio Željko Raguz dipl.ecc.

EU projekti u Privrednoj/Gospodarskoj komori Federacije BiH

Privredna/Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine nastavlja s aktivnim djelovanjem u sferi projekata Europske unije i drugih programa. Kao i do sada, prati razvoj dostupnih programa i objavljuje javne pozive te informira zainteresirana poduzeća o mogućnostima apliciranja. U proteklom razdoblju, na objavljene pozive Komora je osmislila, pripremila i kreirala projektne prijedloge koji odgovaraju postavljenim ciljevima poziva i potrebama sveukupnog gospodarstva.

Riječ je o sljedećim projektima:

Boosting competitiveness of wood processing sector in Herzegovina (Jačanje konkurentnosti drvnog sektora u Hercegovini)

To je projekt prijavljen na program EU4 Business koji financiraju Europska unija s 15 milijuna € i Savezna Republika Njemačka s 1,1 milijun €. Projekt zajednički implementiraju GIZ, UNDP i ILO. Od ukupnog iznosa programa, 10 milijuna € je namijenjeno financijskoj podršci za razvoj privatnog sektora u BiH.

Projekata za partnerstva u oblasti izvozno-orijentiranih sektora

Privredna/Gospodarska komora F BiH se prijavila na „Javni poziv za dostavljanje prijedloga projekata za partnerstva u oblasti izvozno-orijentiranih sektora“. U partnerstvu s Drvnim klasterom Hercegovina, Intera tehnološkim parkom i poduzećem Hera d.o.o. osmišljen je projekt s ciljem poticanja održivog ekonomskog razvoja i povećanja izvoza u propulzivnoj drvnj industriji. Projekt predviđa različite aktivnosti poticanja razvoja poduzeća u drvnom sektoru od nabavljanja CNC strojeva do aktivnosti umrežavanja relevantnih aktera. Predviđeni proračun projekta je 680.000,00 KM. Za projekt je izabran drveni sektor kao jedan od nositelja izvoza koji kreira značajan suficit na tekućem računu bilance plaćanja.

Projekt EUREKA!

Projekt EUREKA! - Ecapital cUlture cReative start-ups in westErn balkAns je prijavljen u sklopu programa Kreativna Europa. Riječ je o programu s proračunom od 1,46 milijardi € za 7-godišnje razdoblje. U Kreativnoj Europi mogu sudjelovati sve zemlje članice Europske unije te IPA članice među kojima je Bosna i Hercegovina. Program posebno podupire razvoj kreativnog i kulturnog sektora u svim zemljama te potiče razvoj međunarodne suradnje. Projekt koji je prijavila Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH predviđa proaktivno poticanje razvoja poduzetništva u Bosni i Hercegovini kao oslonca gospodarskog razvoja. Poseban fokus je na razvoju poduzetništva u granama kreativne i kulturne industrije. Na projektu sudjeluje 16 partnera s Marche Politehničkim fakultetom iz Italije kao nositeljem projekta. Ostali partneri su iz zemalja Jadransko-Jonske regije (Albanija, Hrvatska, Grčka, Crna Gora, Srbija, Slovenija). Ukupan proračun projekta je 600.000,00 € i bit će raspoređen po partnerima za obavljanje predviđenih aktivnosti kroz trogodišnje razdoblje trajanja projekta.

Projekt u okviru Erasmus+ program usmjeren na visoko obrazovanje

Prijavljen je također projekt u okviru Erasmus+ programa usmjeren na visoko obrazovanje. Nositelj projekta je Univerzitet u Novom Sadu s partnerima iz različitih država. Partneri iz Bosne i Hercegovine osim Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH su univerziteti u Sarajevu, Istočnom Sarajevu, Mostaru i Zenici. Ministarstva u čijem resoru su predmetne projektne aktivnosti poput visokog obrazovanja iz Kantona Sarajevo, Županije Zapadnohercegovačke, Zeničko-Dobojskog kantona. Posljednja dva partnera su Privredna komora Republike Srpske i BIT Alijansa. Ovaj konzorcij partnera će omogućiti efikasno obavljanje posla sa skupom ekspertiza u različitim područjima. Opći cilj projekta je poboljšanje kompetencija diplomiranih visokoškolaca i njihove zapošljivosti u kantonima i entitetima Bosne i Hercegovine. Fokus projekta je na dualnom obrazovanju koje primjenjuju zapadne zemlje s izvrsnim rezultatima. S obzirom na slabašno tržište rada i manjak potražnje za radnom snagom u BiH kroz poboljšani visokoobrazovni sustav omogućilo bi se stjecanje kompetencija koje će kvalitetnijom ponudom rada osigurati veću potražnju. U tom pogledu, izradit će se temeljita analiza situacije i mogućnosti implementacije dualnog obrazovanja u BiH uz obavljanje preliminarnog projekta.

Privredna/Gospodarska komora FBiH i u budućnosti će nastaviti organizirane aktivnosti na projektima prateći dostupne programe, osmišljavajući korisne projekte surađujući s relevantnim partnerima sve u cilju doprinosa sveopćoj ekonomskoj klimi.

Pripremio: Zvonimir Miletić, mag.oec.

5. mart - svjetski dan energijske efikasnosti i 26. april – svjetski dan obnovljivih izvora energije

Svake godine na ove datume se, već tradicionalno, lokalne zajednice, nevladine organizacije, škole ali i pojedinci, uključuju u seminare, radionice, konferencije i različite kampanje vezane za promocije uštede energije i korištenja obnovljivih izvora i na neki svoj način obilježavaju ova dva dana.

Svjetski dan energijske efikasnosti/učinkovitosti obilježava se 5. marta, povodom prvog sastanka svjetskih eksperata za energetiku koji je održan tog datuma 1998. godine u Austriji. Na sastanku se razgovaralo o energetskej krizi u svijetu i njenim mogućim rješenjima.

Energijska efikasnost u najširem smislu riječi podrazumijeva smanjenje gubitaka energije i njeno efikasno korištenje u svim oblastima rada, života i praktičnog djelovanja, odnosno smanjenje potrošnje energije bez narušavanja komfora i standarda života. Svako od nas građana pojedinačno može smanjiti potrošnju energije ne remeteći svoj komfor i pri tome pored globalnog doprinosa doprinijeti i uštedi vlastitog novca.

Energijska efikasnost je u direktnoj vezi sa zaštitom okoliša, s obzirom da promovira korištenje obnovljivih izvora energije a odnos prema okolišu treba biti čak još i odgovorniji. U tom smislu uvijek preporučljive su aktivnosti i projekti čiji je cilj povećanje energijske efikasnosti i odgovornijeg odnosa prema okolišu. Tu ne treba zaboraviti jedan jako bitan segmet a to je osviještenost društvene zajednice kad su u pitanju okoliš i energijska efikasnost.

U okvirima globalne ekonomije, kojom dominira trend brzih promjena, sposobnost samostalnog ispunjenja energetske potrebe ima značajnu ulogu pri planiranju budućnosti svake zemlje. Kako bi se smanjila ovisnost od fosilnih goriva i izvora energije iz inozemstva, mnoge zemlje su pokrenule programe istraživanja i razvoja u sektoru obnovljivih izvora energije. Proces sagorijevanja fosilnih goriva izmijenio je sastav atmosfere, dovodeći do tzv. efekta staklene bašte i globalnog zagrijavanja. Mada ne postoji jednostavno rješenje niti jednostavan način za suočavanje sa izazovima klimatskih promjena, široko je rasprostranjeno mišljenje da je smanjenje nivoa CO2 ključni preduvjet za smanjenje štetnih uticaja globalnog zagrijavanja. Obnovljivi izvori energije imaju stoga značajnu ulogu u proizvodnji električne energije i toplote sa malo ili bez emisija CO2. Zanimljivo je da se čak jedna trećina globalno proizvedene energije danas povezuje s obnovljivim izvorima energije.

Zbog sjećanja na katastrofu u nuklearnoj elektrani u Černobilu 26.04.1986., na ovaj datum se obilježava Svjetski dan obnovljivih izvora energije, kojim se želi ukazati na važnost istraživanja i primjene obnovljivih izvora – vjetera, sunca, vode, biomase, bioplina, geotermalnih izvora itd. Isto tako, na taj dan se želi ukazati na ograničenost i problematičnost primjene neobnovljivih resursa i atomske energije.

Stubovi energetske politike jedne države su sigurnost isporuke energije i energetske sistema, osiguranje stabilnosti i predvidivosti energetske politike, te upravljanje energetske resursima. Sve ovo su i preduvjeti za temeljno funkcioniranje države ali i za ostvarenje privrednog rasta i razvoja svake zemlje, što je kontinuirani izazov. Stoga je neophodno stalno iznalaziti rješenja koja će osigurati ekonomski razvoj koji istovremeno podrazumijeva čist okoliš ali i zdravlje i kvalitet života građana.

Predsjednik P/G K FBiH – o trenutnim motivima i dubokim razlozima ponovnog pokretanja kampanje „kupuj domaće – gradi BiH“

Zašto sada?

Trenutna kriza i stanje “nesreće” najbolji je pokazatelj, važnosti postojanja stabilne, i jake domaće privrede, pogotovo u oblasti prehrambene industrije, farmaceutske i hemijske industrije. Zamislite još situaciju kada ne bi imali ovako stabilan i neovisan energetska i telekomunikacijski sistem.

Osim usmjeravanja svih proizvodnih kapaciteta bosanskohercegovačkih kompanija u cilju pravovremenog snadbjevanja građana Bosne i Hercegovine, od značaja je pomenuti, u ovakvim kriznim vremenima i izdvajanje novčanih sredstava bosanskohercegovačkih kompanija za medicinsku opremu, te preusmjeravanje proizvodnje na medicinsku opremu i dezinfekcijska sredstva koja su trenutno prijeko neophodna Bosni i Hercegovini.

Zato baš sada, ovom kampanjom želimo pozvati sve naše sugrađane da svojim ličnim činom doprinesu svojoj zajednici, te kupovinom bosanskohercegovačkih proizvoda podrže privredu Bosne i Hercegovine, koja iako pod teškim uvjetima usljed pojave korona virusa, je usmjerila sve svoje kapacitete na opskrbu građana Bosne i Hercegovine, i to naročito u vrijeme ograničenog uvoza i izvoza, i zatvaranja mnogih granica zemalja EU.

Očito je da se države zatvaraju u svoje nacionalne granice i oslanjaju na svoje sisteme snadbjevanja, bez obzira na sve protokole o slobodnoj trgovini i nađu načina da strateške proizvode, a u ovom slučaju prehrambeni proizvodi, medicinska i zaštitna oprema, dezinfekciona sredstva i bazni materijali za proizvodnju istih, spriječe izvoz. U nekoj drugoj krizi bi to bio energent, električna energija, pitka voda, sadni materijal,...

U ovoj krizi smo otkrili da smo zemlja koja je tipični uvoznik kada su pitanju robe široke potrošnje. To je rezultat nedovoljnog prostora za domaće proizvođače u svojoj vlastitoj zemlji. Ti isti, proizvođači su prinuđeni da se bore u žestokoj konkurenciji na inostranom tržištu da bi pokušali nadomjestiti prostor sa kojeg se potiskuju u svojoj zemlji. Smatram, da je najgore to što svoje ne cijenimo, a tuđe precjenjujemo i mislimo da smo „cool“ kad blatimo svoje. Iskreno nam želim da brzo sve ovo zovemo jučer, a da onda, prionemo na promjenu strateških dokumenata i politika

koje će dati planove oporavka i razvoja privrede. Sada je jasno šta je esencijalno, a bez čega se može. Koliko god situacija bila loša, ako budemo pametni može rezultirati i našim boljitkom, a možda je ovaj restart dobro vrijeme za neki novi "bosanskohercegovački plan".

Znamo li dovoljno Šta činimo kupovinom domaćih proizvoda?

Kupovina domaćih proizvoda je direktnoulaganje u budućnost. Podržavajući lokalne privrednike osiguravamo stabilnu budućnost novim generacijama.

Domaća privreda gradi zajednicu. Kupovina domaćih proizvoda izravno utiče na kvalitet zdravstvenog sistema kao temeljnih institucija svake zajednice.

Razvojem lokalne ekonomije, sistem zdravstva i obrazovanja ostvaruje velike benefite, što je preduvjet njihovog kvaliteta, a time i kvaliteta ukupne društvene zajednice.

Bitno je naglasiti da je kupovina domaćih proizvoda važna isto koliko i izvoz.

Naša ideja, je da ovom kampanjom ponovo približimo našim Bosancima i Hercegovcima bitnost i svu logiku tzv. ekonomije centričnih krugova koja se zasniva na korištenju i kupovini onog što je po mogućnosti najbliže, a onda iscrpljujući rezerve najužeg kruga, prelazi na sljedeći.

Ponovno im predočavamo primjere koji su u proteklom godinu više puta od mnogih ekonomskih stručnjaka ponavljani.

Dakle još jednom, a vrlo jednostavno:

-Ukoliko bi svaki građanin Bosne i Hercegovine potrošio 10KM odabirući domaće proizvode, to bi direktno značilo 10KM x 3.500.000 stanovnika = 35.000.000 KM više prihoda (mjesечно). 35.000.000 KM x 12 mjeseci = 420.000.000 KM prihoda više domaćoj privredi = nova zapošljavanja, sigurniji i puniji penzioni fondovi, bolja zdravstvena zaštita, kvalitetnije obrazovanje. Jedno radno mjesto u proizvodnji vuče 5 radnih mjesta u pratećim industrijama.

-Ako svaki građanin prilikom gradnje ili nabavke potrebnih uređaja bude birao samo 10% višedomaćih proizvoda, to bi značilo 1.000.000 domaćinstava x 300 KM godišnje = 300.000.000 KM više prihoda domaćoj privredi = nova zapošljavanja, sigurniji i puniji penzioni fondovi, bolja zdravstvena zaštita, kvalitetnije i modernije obrazovanje

-Nadalje, prilikom potrošnje 10 KM na domaće proizvode u našoj zemlji ostaje 8 KM, dok prilikom kupovine uvezanih proizvoda u našoj zemlji ostane samo 2 KM i bez novih zapošljavanja, a dalje posljedice su i prazni fondovi, loša zdravstvena zaštita, nekvalitetno i nedovoljno ulaganje u obrazovanje...

Sa kritikom o nama samima

Naša zemlja spada u red apsolutno otvorenih ekonomija. I naši ljudi spadaju u vrstu onih koji vrlo često smatraju strano apriori boljim i kvalitetnijim. Sve što dođe novo potrošači žele da probaju, pa ako im se dopadne, ako je bolje od sličnog domaćeg proizvoda, ne izaberu domaće. Upravo stoga je i važna promocija i prodaja domaćih proizvoda, jer svako povećanje obima prodaje domaćih proizvoda znači da su domaći proizvođači kvalitetni i kvalitetniji od inostranih, uvoznih.

Naša država još nikad, ali baš nikad nije spriječila niti iz bilo kojeg razloga uvoz neke robe. Znači da pojam tzv. necarinskih barijera iz ovog pravca bukvalno ne postoji. S druge strane, naših granica, ih je bilo nebrojeno puta. To više nije otvorenost tržišta, to prelazi u naivnost.

Kada vršimo anketu kod kupaca dolazimo do informacije da je skoro polovina populacije otvorena ka domaćim proizvodima, ali su istovremeno i kritički usmjereni po pitanju nedostataka koje domaći proizvodi imaju. Kvalitet i cijena domaćih proizvoda je nešto što privlači građane BiH, ali istovremeno nedovoljna promocija proizvoda ih opet učini manje brojnim u potrošačkoj korpi bosanskohercegovačkog kupca.

Zanimljivo je da domaće proizvode preferira određeni segment populacije – starija populacija, preko 50 godina starosti, i penzioneri. Ovaj dio populacije možemo nazvati umjereno ili visoko etnocentričnim potrošačima (pojam etno=BiH) koji preferiraju domaće proizvode naspram stranih. S druge strane je zabrinjavajuće da je segment populacije do 30 godina starosti znatno manje etnocentričan, te slobodnije preferira strane proizvode, a upravo bi taj dio stanovništva trebao biti nosilac razvoja i cilj svih budućih strategija razvoja bosanskohercegovačkog društva. Znači da smo na neki način propustili uspješno odgojiti i kroz obrazovni sistem usaditi pojam „bosanskohercegovačko prije svega“.

Na našem tržištu domaći proizvođači imaju konkurenciju u stranim proizvodima (koji su kao brend prepoznatljiviji, prisutniji i marketinški dominantniji - potpomognuti nezanemarivo jakim uvoznim lobijima), ali i u proizvodima iz regiona koji se na neki način također i prikazuju i smatraju domaćim i bliskim što je apsolutno iskrivljen pogled. Sve što nema direktan i potpun proizvodni ciklus unutar granica Bosne i Hercegovine, prvenstveno razvija i ekonomiju i društvo u cjelosti negdje drugdje. Posebno je interesantan pristup ekonomija zemalja regiona koje bosanskohercegovačko tržište bukvalno smatraju „gratis“ tržištem, prvenstveno našom krivicom.

Za ne povjerovati, je da živimo u zemlji gdje doslovno prilikom tuširanja možete „zabaciti“ glavu unazad i tu vodu i piti, a da s druge strane domaći proizvođači flaširane vode se ne mogu izboriti sa ogromnim količinama uvezene flaširane vode. Nije rijedak slučaj primjetiti flaširanu vodu uvoznog brenda i u državnim institucijama što najčešće pravdaju „procedurama zakona o javnim nabavkama“ i sl.

Porazno je da građani nemaju razvijenu svijest o važnosti kupovine domaćih proizvoda, barem onih za koje se može tvrditi da su kvalitetni. Duboko sam uvjeren da većina građana prilikom kupovine i ne poznaje koji su proizvodi domaći, a koji su uvezeni. Analize pokazuju da smo u proteklih dvadeset godina u Bosni i Hercegovini uvezli vode u novčanoj vrijednosti da se bez problema mogao napraviti autoput bez zaduženja.

U svemu ovom nije lako adresirati krivca. Naime, odgovornost se proteže od individualne do kolektivne. Svaki pojedinac bi trebao razmisliti prilikom donošenja odluke o kupovini koji proizvod da izabere. Kupovina svake boce mlijeka koja nije proizvedena u Bosni i Hercegovini direktno potpomaže razvoj zemlje u kojoj je proizvedeno, tačnije pravi radno mjesto nekome nepoznatom u drugoj zemlji, a ukida mogućnost otvaranja tog istog radnog mjesta, možda baš za nekog nama bliskog u našoj zemlji.

Ako govorimo o ulozi države u svemu ovome, istakao bih neophodnost završetka jedinog ispravnog puta, a to je konačno uređenje sistema infrastrukture kvaliteta u Bosni i Hercegovini. Infrastruktura kvaliteta je jedan od najbitnijih elemenata poslovnog ambijenta. Osnovni zadatak ovoga sistema je pružanje usluga kompanijama u oblasti laboratorijskih ispitivanja (ocjenjivanja usklađenosti), standardizacije, akreditacije i mjeriteljstva, kao i kontrola tržišta. Uticaj infrastrukture kvaliteta na razvoj, proizvodnju i certificiranje finalnog proizvoda je fundamentalan, a samim tim je od ogromnog značaja za razvoj i konkurentnost domaćih kompanija.

Sistem infrastrukture kvaliteta u BiH je veoma loše razvijen i u principu umjesto da olakša poslovanje više predstavlja barijeru domaćim kompanijama, a istovremeno to je olakšanje ulaska robe iz uvoza na takvo nezaštićeno tržište.

Uloga firme : Marketing – inovacija – kvalitet - marketing

Naši proizvođači prilagođavaju standarde svoje proizvodnje najsavremenijim dostignućima, poštuju prihvaćene koncepte kvaliteta, o čemu govore i brojna priznanja i nagrade bosanskohercegovačkim proizvođačima. Međutim, mnogi domaći proizvodi još uvijek imaju nedovoljno dobar marketing prema domaćem kupcu. Niko ne može očekivati da ima "vjerne domaće kupce", samo zato što je on "domaći proizvođač".

Možda se kupci mogu kampanjom „Kupuj domaće“ inicirati da se okrenu domaćim proizvodima, ali za ponovnu i kontinuiranu kupovinu moraju se pronaći modaliteti da udovolje potrošačima na način da ih oni biraju, i da njihovu vjernost nagrađuju očuvanjem kvaliteta. Time će postići dominaciju na tržištu i, sasvim sigurno, izlazak i na tržišta zemalja regiona.

Snaga kompanije posmatrana kroz inovacije, te sama popularnost brendova i inovativnost koju kompanija ulaže u razvoj novih proizvoda značajno doprinose u procesu odlučivanja u kupovini, te je svakako nešto što domaći proizvođači trebaju imati na umu.

Svi marketinški alati moraju biti u funkciji kako bi indiferentnog kupca učinili najprije potencijalnim kupcem domaćih proizvoda, a nakon toga i stalnim vjernim kupcem. To je moguće ukoliko se, putem oglašavanja i na druge načine,

do njih dopre na pravi način, kroz prave kanale i u pravo vrijeme.

Pri odabiru kanala oglašavanja svakako treba uzeti u obzir i ATL kanale, jer stanovnici BiH još uvijek najčešće na TV-u primjećuju oglase za proizvode, ali i na mjestima kupovine i u printanim medijima. Međutim, kanale oglašavanja treba prilagoditi ciljnim skupinama, tako da mlađu populaciju, osobe višeg obrazovnog nivoa i zaposlene, između ostalog, možemo doseći kampanjama na internetu.

Ipak, neosporna je činjenica, da je bosanskohercegovačko tržište bogato brojem kvalitetnih domaćih proizvoda, gdje su neki po sastavu čak i kvalitetniji od poznatih uvoznih brendova, a što je očigledno uvidom u sastav sastojaka na etiketi proizvoda. Međutim, uprkos tome, veliki je broj kupaca koji kupuju po navici, odnosno nisu spremni dati priliku domaćem proizvodu, te između poznatog uvoznog proizvoda i domaćeg, biraju uvozni. Stoga pozivamo sve sugrađane da pri kupovini obrate pažnju i na sastav proizvoda, te daju priliku domaćim proizvodima.

Uloga sistema

Iako je doneseno osnovno horizontalno zakonodavstvo u smislu preuzimanja direktiva EU, samo neki od ovih propisa se provode na adekvatan način. U određenim područjima (npr. tehnički propisi i ocjena usklađenosti) ne primjećuje se gotovo nikakav napredak. Od 2012. godine nije preuzeta niti jedna direktiva EU i apsolutno je zaustavljen proces uređenja sistema infrastrukture kvaliteta i onemogućeno uspostavljanje šireg spektra pružanja usluga kompanijama u oblasti laboratorijskih ispitivanja (ocjenjivanja usklađenosti), standardizacije, akreditacije i mjeriteljstva, kao i kontrole tržišta.

Sem toga, neophodno je definirati strateške grupe proizvoda za bosanskohercegovačku privredu, uvažavajući strukturu proizvodnje i uključujući u taj proces Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, entitetska ministarstva, privredne komore, naučnu zajednici i ostale stakeholdere, te na osnovu te procjene pružiti podršku razvoju tijela za ocjenjivanje usaglašenosti, njihovoj opremljenosti, akreditaciji, saradnji sa inostranim tijelima, naučnom zajednicom i organima nadzora.

Također, snažnija uloga sistema treba svakako biti i u regulaciji tržišta, a što se odnosi između ostalih i na problem s damping cijenama, rabatima, i vidljivosti na policama tržnih centara. Zbog ovih i brojnih drugih problema, mnogi bosanskohercegovački proizvođači dovedeni su u situaciju da proizvode proizvod pod robnom markom nekog trgovačkog centra, i zbog te „robne marke“ imaju veću prisutnost na policama i prodaju, nego kao samostalni proizvođači, iako im je takav prihod manji.

Jesmo li konačno naučili lekciju?

Ako ne izvučemo pouku, i ne okrenemo se našim kompanijama, našim ljudima i našim vrijednostima, onda i ne zaslužujemo ništa drugo nego da ostanemo ovisni o uvoznim kanalima roba široke potrošnje i svega ostalog što je u korelaciji sa time.

I dalje želim da vjerujem da pripadamo narodu koji treba da se uzda samo u svoje snage, a ne narodu koji očekuje tuđu pomoć.

Svi moraju shvatiti da jedino potrošnja električne energije domaćih elektroprivrednih kompanija, telekomunikacijske usluge domaćih telekom operatera, hrana proizvedena u pogonima domaće prehranbene industrije, inženjering usluge domaćih projekatara, kupovina u domaćim trgovačkim lancima, kupovina goriva na domaćim benzinskim pumpama, korištenje resursa domaće industrije građevinskih materijala, tekstilne industrije, industrije namještaja... zajedno čini matricu za obezbjeđenje prostora za život nama, i onima poslije nas.

Naša aktivnost kroz Privrednu/Gospodarsku komoru na promociji i utemeljenju domaće proizvodnje i domaćih usluga kroz sve segmente društva će se nastaviti u kontinuitetu. Kako sam već napomenuo, krenućemo sa revizijama strateških dokumenata, pozicioniranjem strateške grupe proizvoda, iniciranjem odgojno-obrazovnih ciklusa o važnosti i kalkulaciji domaće proizvodnje od nivoa osnovnih škola, pa nadalje...

*Svima mora postati jasno da
KUPUJ DOMAĆE znači GRADI BIH.*

*Pozivamo sve kompanije da nam se svojim idejama,
projektima, grafičkim i marketing rješenjima
obrate i priključe zajedničkom projektu i cilju.*

Mirsad Jašarspahić dipl.ing.maš.

bh proizvod

PRIVREDNA
BANKA
SARAJEVO

Banka s tradicijom!

AKCIJSKA PONUDA KREDITA

BEZ SITNIH SLOVA I SKRIVENIH TEKSTOVA!

FIKSNA KAMATNA STOPA CIJELI PERIOD OTPLATE

VIŠE DETALJA NA WWW.PBS.BA ILI U POSLOVNICAMA BANKE